

Als vrijwilliger werken

Verpleegkundige Mariëlle Steijn uit Zwolle voelde zich altijd al aangetrokken tot ontwikkelingshulp. Toen ze in contact kwam met Calcutta Rescue en het aanbod kreeg om negen maanden als vrijwilliger actief te zijn in Calcutta (India), hoefde ze dan ook niet lang na te denken. Ze regelde haar zaken in Nederland en stapte op het vliegtuig. [Lilian Teunissen]

“Daar stond ik dan, rond middernacht, op het vliegveld van Calcutta, een stad met bijna 16 miljoen inwoners. In het goor gele licht van de straatlantaarns zag ik de luchtvervuiling als een wolk boven de stad hangen. Al snel verdrongen tientallen taxichauffeurs zich om me heen. Allemaal boden ze me een ‘goedkope’ rit aan naar het centrum, in hun typerende gele Ambassador.”

Mariëlle Steijn glimlacht even als ze terugdenkt aan die nacht in januari 2009. De nu 31-jarige verpleegkundige, verbonden aan revalidatiecentrum De Vogellanden in Zwolle, kan zich de schok nog goed herinneren van haar eerste kennismaking met India in het algemeen en Calcutta in het bijzonder. Ze was als vrijwilliger uitgezonden door Calcutta Rescue, een hulporganisatie die zich sinds 1979 inzet voor de allerarmsten in

de miljoenenstad. Uit het tot in alle uithoeken georganiseerde Nederland belandde ze in een chaotische mierehoop, waar op elke vierkante meter schoonheid, trots, overlevingsdrang en vuiligheid samengaan. Mariëlle: “Je ziet winkeltjes waarvan de eigenaar in kleermakerszit wordt omringd door zijn koopwaar, naakte baby’s die midden op de stoep liggen te slapen, vervuilde vrouwen die op het trottoir afval sorteren, bezwete riksjapullers die blootsvoets de welgestelden van de stad vervoeren. Je weet van tevoren dat het er is, maar het dringt allemaal pas echt tot je door als je het ook zelf ziet.”

PRIMITIEF

Tussen alle nieuwe indrukken pakt ze haar werk op voor Calcutta Rescue. Ze is door de organisatie uitgezonden om de afdeling Disability te reorgani-

in Calcutta

seren. Daarnaast vaccineert ze twee dagen per week de kinderen die vanuit het Street Medicine Program worden doorverwezen naar een van de klinieken van Calcutta Rescue. De afwisseling tussen organisatorisch en praktisch bezig zijn, vindt ze heel prettig. “Stel je overigens niet te veel voor als ik het over klinieken heb”, zegt ze. “Het is allemaal nogal primitief. De kliniek in Talapark bestaat voornamelijk uit een groot stuk zeil dat losjes over een stel houten palen is gespannen. Midden in de ruimte die zo is gecreëerd, wachten de patiënten rij aan rij geduldig op het moment dat de arts tijd voor ze heeft. Sommigen hebben zover gereisd dat ze pardoos in slaap vallen op een van de houten banken. Onder het zeil was ook een plekje voor ‘mijn’ departement gereserveerd, van ongeveer twee bij twee meter. Op dat heel kleine stukje ontving ik samen met de Indiase projectsupervisor mijn cliënten.” De zorg die Mariëlle en haar Indiase collega geven, richt zich op mensen met beperkingen in lichamelijk, sensorisch en/of mentaal functioneren. Die zorg wordt niet alleen verleend in de klinieken, maar ook tijdens huisbezoeken als het om cliënten gaat die dusdanig beperkt zijn dat ze niet zelf naar een kliniek kunnen komen. Mariëlle: “Meestal vertrokken we aan het begin van de middag na ons werk in de kliniek. Op het heetst van de dag, bij temperaturen van rond de 38 graden, worstelden we ons een weg door massa’s bezwete mensen richting het dichtstbijzijnde station. Een veelal uitpuilende trein bracht ons zo dichtbij mogelijk, waarna we meestal per motor- of fietsriksja over zandweggetjes en door smalle straatjes naar onze eindbestemming reden. Dat zijn de momenten waarop je je pas echt realiseert wat het betekent om in een land als India gehandicapt te zijn.

SPARTAANS

“Tijdens een van de huisbezoeken troffen we een moeder die de zorg had over twee gehandicapte zoons, twee gezonde dochters en een hoogbejaarde moeder. Met z’n allen leefden ze in een spartaans ingerichte ruimte van hooguit vier bij vier meter. Op een matras lag Sahif Alam, een

jochie van vijf met een enorm waterhoofd. Zijn hoofd was zo zwaar dat zijn kleine lichaam het niet dragen kon, zodat hem niets anders restte dan dag in dag uit op dat matras te liggen. Gehurkt naast hem wiegde zijn evenzeer gehandicapte broer van zeven voortdurend heen en weer. Veel mensen in India zijn ervan overtuigd dat een handicap veroorzaakt wordt door kwade geesten en dat het maar beter is die gehandicapten uit de weg te gaan. De moeder vertelde hoe geïsoleerd ze leefden, omdat de omgeving hen zoveel mogelijk mijdt. Wij hebben voor Sahif een aangepaste rolstoel aangevraagd, met hoofdondersteuning, zodat hij eindelijk verlost is van dat matras. Het Disability department van CR kan op deze manier veel betekenen voor gezinnen als dit. Niet alleen met hulpmiddelen, maar ook met daycare/revalidatieprogramma’s en voorlichting binnen de woongemeenschap.”

DOEL

Het voornaamste doel van de Zwolse verpleegkundige was het creëren van zoveel mogelijk continuïteit in de geboden zorg, zodat de totale kwaliteit verbeterde. Daartoe zette ze onder andere een afsprakensysteem op dat parallel loopt met de artsenafspraken binnen de klinieken. Een kleine verandering, met grote positieve gevolgen, doordat de cliënten veel vaker worden gezien. In het kader van de reorganisatie hield

ze zich ook bezig met het schrijven van job descriptions, het voeren van sollicitatiegesprekken en het opstellen van budgetvoorstellen voor financiële ondersteuning bij het doorverwijzen van cliënten. Het ‘grotere’ doel: ervoor zorgen dat alle verbeteringen blijvend zijn. Mariëlle: “Of dat ook gelukt is zal de tijd leren, maar ik ben blij dat ik in elk geval heb kunnen bijdragen aan de verbetering van de zorg. Ik vind het belangrijk dat men in een land als India zelf in staat is om voor elkaar te zorgen. Daarom is het goed om te zien dat een organisatie als Calcutta Rescue bijna volledig wordt gerund door Indiaas personeel. De duurzaamheid waar CR naar streeft, vind ik van enorm belang. Wat mezelf betreft: ik zal India nooit vergeten. De cultuur, de mensen, het straatbeeld... en vooral ook de enorme kloof tussen arm en rijk. Daar kan ik nog steeds niet over uit.”